



SISÄMINISTERIÖ  
INRIKESMINISTERIET

# Pohjoismaiset moniviranomaisyhteistyön toimintamallit nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja rikosten ehkäisyssä

SISÄMINISTERIÖN JULKAISU 18/2018

Sisäinen turvallisuus



Sisäministeriön julkaisu 18/2018

Pohjoismaiset moniviranomaisyhteistyön  
toimintamallit nuorten hyvinvoinnin edistämässä  
ja rikosten ehkäisyssä

Sisäministeriö Helsinki 2018

Sisäministeriö  
ISBN PDF: 978-952-324-227-2  
Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, julkaisutuotanto

Helsinki 2018

## Kuvailulehti

Julkaisija	Sisäministeriö	11.6.2018	
Tekijät	Projektitutkija Tanja Moilanen (Itä-Suomen yliopisto), kehittämisspäälikkö Tarja Mankkinen (sisäministeriö), professori Anna-Maija Pietilä (Itä-Suomen yliopisto), yliopiston lehtori ja dosentti Mari Kangasniemi (Itä-Suomen yliopisto)		
Julkaisun nimi	Pohjoismaiset moniviranomaisyhteistyön toimintamallit nuorten hyvinvoinnin edistämässä ja rikosten ehkäisyssä		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Sisäministeriön julkaisu 18/2018		
Diaari/hankenumero	SMDno-2018-1035	Teema	Sisäinen turvallisuus
ISBN PDF	978-952-324-227-2	ISSN PDF	2341-8532
URN-osoite	<a href="http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-227-2">http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-227-2</a>		
Sivumäärä	36	Kieli	suomi
Asiasanat	Pohjoismaiset nuoret, hyvinvointi, moniammatilliset toimintamallit, rikosten ehkäisy		
<b>Tiivistelmä</b> <p>Tässä tutkimushankkeessa kuvataan ja vertaillaan nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ehkäisyyn kohdistuvat Pohjoismaiset moniammatilliset toimintamallit. Toimintamalleja on viisi eli yksi Tanskassa (SSP/DK), Norjassa (SLT/NO) ja Suomessa (Ankkuri) sekä kaksi mallia Ruotsissa (SIG/SE ja SSPF/SE). Tieto malleista kerättiin verkosta saattavista kirjallisista dokumenteista (n=53) sekä toimintamalleissa toimivien ammattilaisten (n=8) haastatteluilla.</p> <p>Pohjoismaisissa moniammatillisissa toimintamalleissa päätoimijoina ovat poliisi, sosiaalitoimi sekä koulu tai terveystoimi. Päätoimijat ovat lisäksi laajassa yhteistyössä eri kunnan, poliisin ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhteistyötä toteutetaan säännöllisissä tapaamisissa tai työskentelemällä yhteisessä työtilassa. Moniammatillista tukea tarvitsevat nuoret tunnistetaan tavallisimmin poliisin rekisteristä tai ammattilaisten tiedon ja kokemusten perusteella. Tuki nuorelle suunnitellaan yhteistyössä nuoren ja perheen kanssa vastaamaan yksilöllisiä tarpeita. Moniammatillisen yhteistyön on todettu vahvistavan ennaltaehkäiseviä toimintoja, kun tiedon vaihto lisääntyi ja toiminnot olivat koordinoitumpia.</p> <p>Vertailussa tuli esille, että kokemukset toimintamalleista ja niiden hyödyistä ovat olleet myönteisiä, mutta näyttöä toimintamallien vaikuttavuudesta ei juuri ole saatavilla. Kirjaamisen ja seurannan systematisoiminen kansallisesti edistäisi toiminnan arviointia. Jatkossa toimintamallien kehittäminen edellyttääkin niiden näyttöön perustuvuuden sekä vaikuttavuuden arviointia.</p>			
Kustantaja	Sisäministeriö		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: <a href="http://julkaisut.valtioneuvosto.fi">julkaisut.valtioneuvosto.fi</a> Julkaisumyynti: <a href="http://julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi">julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi</a>		

## Presentationsblad

Utgivare	Inrikesministeriet	11.6.2018	
Författare	Projektforskare Tanja Moilanen (Östra Finlands universitet), utvecklingschef Tarja Mankkinen (inrikesministeriet), professor Anna-Majja Pietilä (Östra Finlands universitet), universitetslektor och docent Mari Kangasniemi (Östra Finlands universitet)		
Publikationens titel	Nordiska handlingsmodeller för samverkan mellan myndigheterna för att främja välmående hos unga och förebygga brott		
Publikationsseriens namn och nummer	Inrikesministeriets publikation 18/2018		
Diarie-/projektnummer	SMDno-2018-1035	Tema	Inre säkerhet
ISBN PDF	978-952-324-227-2	ISSN PDF	2341-8532
URN-adress	<a href="http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-227-2">http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-227-2</a>		
Sidantal	36	Språk	finska
Nyckelord	Nordiska ungdomar, välmående, intersektoriella handlingsmodeller, brottsförebyggande		
Referat	<p><b>Referat</b></p> <p>I detta forskningsprojekt beskrivs och jämförs nordiska intersektoriella handlingsmodeller för att främja välmående hos unga och förebygga brott. Det finns fem handlingsmodeller: en i respektive Danmark (SSP/DK), Norge (SLT/NO) och Finland (Ankkuri) samt två i Sverige (SIG/SE och SSPF/SE). Information om modellerna samlades in från skriftliga dokument (n=53) på nätet samt genom intervjuer med de fackmän (n=8) som arbetade i handlingsmodellerna.</p> <p>Huvudaktörerna i de nordiska intersektoriella handlingsmodellerna är polisen, socialväsendet samt skolan eller hälsoväsendet. Huvudaktörerna har dessutom ett brett samarbete med olika aktörer hos kommuner, polisen och tredje sektorn. Samverkan sker genom regelbundna möten eller arbete i gemensamma lokaler. Ungdomar som behöver intersektoriellt stöd identifieras vanligast utifrån polisens register eller information och erfarenheter hos fackmänniskor. Stödet till ungdomar planeras i samarbete med dem och deras familjer så att den unga personens personliga behov kan uppfyllas. Intersektoriell samverkan har visat sig stärka de förebyggande funktionerna, då informationsutbytet ökade och åtgärderna blev mer koordinerade.</p> <p>Jämförelsen visade att erfarenheterna av handlingsmodellerna och deras nytta varit mycket positiva, men några bevis på handlingsmodellernas effektivitet finns inte tillgängliga. En nationell systematisering av dokumentation och uppföljning skulle främja utvärderingen av verksamheten. För att kunna utveckla handlingsmodellerna måste i fortsättningen deras evidensbaserings och effektivitet utvärderas.</p>		
Förläggare	Inrikesministeriet		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: <a href="mailto:julkaisut.valtioneuvosto.fi">julkaisut.valtioneuvosto.fi</a> Beställningar: <a href="mailto:julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi">julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi</a>		

## Description sheet

Published by	Ministry of the Interior		11.6.2018
Authors	Project researcher Tanja Moilanen (University of Eastern Finland), development manager Tarja Mankkinen (Ministry of the Interior), Professor Anna-Maija Pietilä (University of Eastern Finland), university lecturer and docent Mari Kangasniemi (University of Eastern Finland)		
Title of publication	Nordic multi-agency working models in promoting adolescents' well-being and preventing crime		
Series and publication number	Ministry of the Interior publications 18/2018		
Register number	SMDno-2018-1035	Subject	Internal security
ISBN PDF	978-952-324-227-2	ISSN PDF	2341-8532
Website address URN	<a href="http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-227-2">http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-227-2</a>		
Pages	36	Language	Finnish
Keywords	Nordic adolescents, well-being, cross-sectional working models, crime prevention		
<p><b>Abstract</b></p> <p>This research project describes and compares cross-sectional Nordic working models for promoting adolescents' well-being and preventing crime. There are five working models: one in Denmark (SSP/DK), Norway (SLT/NO) and Finland (Ankkuri) and two in Sweden (SIG/SE and SSPF/SE). Information on the models was collected from written online documents (n=53) and through interviews with professionals (n=8) engaged in the working models.</p> <p>The main operators in cross-sectional Nordic working models are the police, social services, schools and health services. In addition, they pursue close cooperation with municipal and third-sector operators as well as the police. Cooperation is implemented through regular meetings or working in shared premises. Adolescents in need of cross-sectional support are usually identified from police registers or based on professionals' information and experiences. Support is planned together with the adolescent and the family in order to address the needs of the individual. Cross-sectional cooperation has been found to strengthen preventive measures through increased exchange of information and better coordination of measures.</p> <p>It turned out in the comparison that experiences about working models and their benefits have been positive, though evidence about the effectiveness of the models is hardly available. Employing systematic recording and follow-up at the national level would promote the assessment of the operations. As a result, developing the working models in the future requires assessing their effectiveness and whether they are based on evidence.</p>			
Publisher	Ministry of the Interior		
Publication sales/ Distributed by	Online version: <a href="http://julkaisut.valtioneuvosto.fi">julkaisut.valtioneuvosto.fi</a> Publication sales: <a href="http://julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi">julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi</a>		

## Sisältö

<b>1</b>	<b>Johdanto</b> .....	<b>8</b>
<b>2</b>	<b>Pohjoismaiset moniammatilliset toimintamallit nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi</b> .....	<b>9</b>
2.1	Toimintamallien tausta ja tavoite .....	9
2.2	Toimintamallien asiakasryhmät .....	10
2.3	Radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisy toimintamalleissa .....	12
2.4	Toimintamallien organisoituminen.....	13
2.5	Toimintamalleissa toimivat ammattilaiset .....	15
2.6	Toimintamallien yhteistyötahot.....	18
2.7	Toimintamallien johtaminen.....	19
2.8	Ammattilaisten tiedonvaihto, kirjaaminen ja raportointi .....	20
2.9	Toiminnan toteuttaminen yksilötasolla – prosessi .....	22
2.10	Toimintamallin hyödyllisyyden arviointi ja tulosten seuranta .....	26
<b>3</b>	<b>Moniammatillisen yhteistyön kehittämiskohteet</b> .....	<b>29</b>
	<b>Lähteet</b> .....	<b>33</b>
	<b>Liite 1. Tutkimushankkeen toteuttaminen</b> .....	<b>35</b>



## Taulukot

Taulukko 1. Pohjoismaiset moniammatilliset yhteistyömallit nuorten hyvinvoinnin edistämisessä ja rikosten ehkäisyssä.....	9
Taulukko 2. Pohjoismaisten moniammatillisten toimintamallien tavoitteet.....	10
Taulukko 3. Pohjoismaisten moniammatillisten toimintamallien kohderyhmät.....	11
Taulukko 4. Esimerkki moniammatillisten toimintamallien organisoitumisesta Pohjoismaissa.....	14
Taulukko 5. Päätoimijat moniammatillisessa yhteistyössä.....	16
Taulukko 6. Koordinaattorin rooli moniammatillisissa toimintamalleissa.....	17
Taulukko 7. Moniammatilliset yhteistyötahot.....	18
Taulukko 8. Moniammatillisen tuen prosessi nuoren tukemiseksi.....	24
Taulukko 9. Toimintamalleissa käytössä olevia riskienarviointimittareita.....	26
Taulukko 10. Käsityksiä toimintamallien hyödystä.....	27
Taulukko 11. Dokumenttiaineisto.....	35

# 1 Johdanto

Pohjoismaiset nuoret voivat paremmin, kuin koskaan aiemmin (Nomesco, 2016; OECD, 2016). Hyvinvointi on kuitenkin polarisoitunut siten, että sekä hyvinvointi että pahoinvointi kasautuvat samoille nuorille ja näiden välinen kuilu on kasvanut verrattuna aiempaan (Elgar et al., 2015). Nuorten kokemana hyvinvointi puolestaan vaikuttaa rikoskäyttäytymiseen, ja voi myös aiheuttaa radikalisoitumista ja ekstremismia (Bhui et al., 2014; Elbogen and Johnson, 2009; Wilner and Dubouloz, 2010). Jotta nuorten kohtaamiin ongelmiin voitaisiin vaikuttaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, tarvitaan moniammatillista yhteistyötä eri viranomaisten välillä (EUCPN, 2012; Sugimoto-Matsuda and Braun, 2014). Erilaiset moniammatilliset toimintamallit ovat mahdollisuus toteuttaa kokonaisvaltaisesti nuoren tilanteen huomioivia, koordinoituja ja ennalta ehkäiseviä palveluita. Ehkäisevillä ja oikea-aikaisilla palveluilla voidaan parantaa nuorten hyvinvointia sekä ehkäistä rikollisen elämäntavan muodostumista (Wainwright and Nee, 2014).

Euroopassa nuorten hyvinvointia edistävät ja rikoksia ennaltaehkäisevät toimet keskeinen painopiste (EU, 2014; EUCPN, 2012). Pohjoismaat ovat lisäksi tehneet yhteistyösopimuksen, jolla pyritään systematisoimaan ennalta ehkäiseviä toimia sekä jakamaan tietoa menetelmien kehittämiseksi (Nordic Network, 2015). Pohjoismaisten yhteiskuntien ja kulttuurin samankaltaisuus mahdollistaa kokemusten ja tiedon hyödyntämisen eri maiden ennalta ehkäisevän toiminnan kehittämisen.

Tässä tutkimushankkeessa vertailtiin Pohjoismaisia moniammatillisia toimintamalleja, jotka kohdistuivat nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ehkäisyyn. Hankkeessa käytetyt menetelmät on kuvattu liitteessä 1. Analyysi Pohjoismaisista moniammatillisista toimintamalleista mahdollistaa hyvin käytäntöjen tunnistamisen ja jakamisen. Hankkeen on rahoittanut Pohjoismaainen ministerineuvosto.

## 2 Pohjoismaiset moniammatilliset toimintamallit nuorten hyvinvoinnin edistämisessä

### 2.1 Toimintamallien tausta ja tavoite

Pohjoismaiset moniammatilliset toimintamallit on kehitetty edistämään nuorten hyvinvointia sekä ehkäisemään marginalisoitumista ja rikoksia. Tarve tiivistää moniammatillista yhteistyötä perustui nuorten sosiaalisten ongelmien, rikosten ja muiden riskitekijöiden lisääntymiseen, jonka seurauksena nuorten hyvinvoinnin edistämiseen liittyvää yhteistyötä ja koordinoitua tuli tehostaa. Ensimmäinen pohjoismainen toimintamalli, tanskalainen *Skole-Socialforvaltning-Politi* (SSP/DK), käynnistettiin vuonna 1977. Tähän malliin perustuen käynnistettiin Norjassa *Samordning av locale kriminalitetsforebyggende tiltak* (SLT/NO) vuonna 1990 ja Ruotsissa *Skola, socialtjänst, polis, fritid* (SSPF/SE) vuonna 2007. Suomessa käynnistettiin moniammatillinen Ankkuri-toiminta (Ankkuri/FI) vuonna 2004 ja Ruotsissa *Social Insatsgrupper* (SIG/SE) vuonna 2011. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Pohjoismaiset moniammatilliset yhteistyömallit nuorten hyvinvoinnin edistämisessä ja rikosten ehkäisyssä.

	SSP/DK	Ankkuri/FI	SLT/NO	SSPF/SE	SIG/SE
Maa	Tanska	Suomi	Norja	Ruotsi	Ruotsi
Käynnistetty	1977	2004	1990	2007	2011
Pysyvyys	x	x	x	x	x
Paikallisia sovelluksia	x	x	x	x	x
Julkista rahoitusta	x	x	x	x	x
Valtion ohjausta	x	x	x	ei raportoitu	x

Pohjoismaisten toimintamallien tarkoituksena on vahvistaa paikallista yhteistyötä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä rikosten, marginalisoitumisen, laittomien päihteiden käytön sekä radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisemiseksi (Taulukko 2). Toimintamallien tavoitteena oli tarjota oikea-aikaista tukea järjestelmältä, joka toimii saumattomasti yhteen ja täydentää toistensa toimia.

Taulukko 2. Pohjoismaisten moniammatillisten toimintamallien tavoitteet.

SSP/DK	Ankkuri/FI	SLT/NO	SSPF/SE	SIG/SE
– ehkäistä ja vähentää rikoksia sekä niihin liittyvää riski käyttäytymistä	– puuttua nopeasti rikoskäyttäytymiseen	– ennalta ehkäistä rikoksia ja laitonta päihteiden käyttöä	– ehkäistä ja vähentää rikoksia, päihteiden väärin käyttöä ja muuta riski käyttäytymistä	– tarjota yksilöllistä ja moniammatillista tukea nuorille, jotka ovat tehneet rikoksia
– rakentaa paikallinen yhteistyöverkosto ammattilaisille		– vahvistaa yhteistyötä eri ammattilaisten välillä	– tiedon vaihdon vahvistaminen	

## 2.2 Toimintamallien asiakasryhmät

### YHTEENVETO MONIAMMATILLISTEN TOIMINTAMALLIEN ASIAKASRYHMISTÄ:

- Toimintamallien asiakasryhmänä ovat lapset, nuoret ja nuoret aikuiset. Ikärajoista kuitenkin joustettiin yksilöllisissä sekä radikalisoitumiseen ja ekstremismiin liittyvissä tilanteissa.
- Tanskan SSP:ssä käytettiin pisteytystä, jonka avulla asiakkaan tarve arvioitiin ja priorisoitiin.

Pohjoismaiset toimintamallit ovat kohdistuneet nuorten rikoksiin ja niihin liittyviin riskitekijöihin kuten päihteiden käyttöön sekä sosiaalisiin ongelmiin koulussa ja kotona (Taulukko 3). Ankkuri-mallissa käsiteltiin myös perhe- ja lähisuhde väkivaltaan liittyviä ongelmia. Toimintamalleissa asiakasryhminä olivat lapset, nuoret ja nuoret aikuisten 6 ja 25 vuoden välillä, kuitenkin niin, että toimintamalleissa asetetuista ikärajoista saatiin joustaa yksittäisten tilanteiden mukaan.

Taulukko 3. Pohjoismaisten moniammatillisten toimintamallien kohderyhmät.

	SSP/DK	Ankkuri/Fl	SLT/NO	SSPF/SE	SIG/SE
Nuoret: ikä	6–18 v. >25 v. (SSP+)	<18 v.	10–23 v.	12–18 v.	15–25 v.
<b>Vanhemmat</b>	<b>X</b>	<b>X</b>	<b>X</b>	<b>Ei raportoitu</b>	<b>X</b>
Kohde	– rikokset, laittomat päihteet	– rikokset, ongelmat joihin vastattava moniammatillisesti, lähisuhdeväkivallalta	– rikokset, laittomat päihteet	– lisääntynyt riski rikoksille, päihteiden käytölle, koulu ongelmille  – tarvitsee intensiivistä tukea	– rikokset, laittomat päihteet, koulu- ja kotiongelmat, riski rikolliseen elämäntapaan

Toimintamalleissa todettiin, että ennalta määritetyt ikäraajat ovat tärkeitä toiminnalle, mutta SLT/NO huomattiin myös, että radikalisoitumisen ja ekstremismin suhteen heillä ei voinut olla ikärajoja ilmiön luonteen vuoksi. Lisäksi nähtiin tarpeettomana käynnistää rinnakkainen moniammatillisen yhteistyön muoto, joka kohdistuisi radikalisoitumiseen ja ekstremismiin, koska SLT/NO:n olemassa olevat rakenteet mahdollistivat myös ilmiön sisällyttämisen toimintaan.

Moniammatillisen toiminnan toteuttamista tuki selkeä asiakasryhmän määrittäminen, mikä kuitenkin koettiin toimintamalleissa haasteellisiksi. Asiakasryhmän määrittelyä helpottamaan, SSP/DK toimintamallissa käytettiin poliisin tilastoihin perustuvaa pisteytystä, joka toimi ammattilaisten tukena päätettäessä siitä, keihin nuoriin toiminnassa keskityttäisiin.

## 2.3 Radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisy toimintamalleissa

### YHTEENVETO NUORTEN RADIKALISOITUMISEN JA EKSTREMISMIN EHKÄISYSTÄ TOIMINTAMALLEISSA:

- Radikalisoituminen ja ekstremismi oli yksi toimintamallin kohteista, koska se oli nähty muun rikollisen käyttäytymisen tavoin uhkana nuoren hyvinvoinnille.
- Toimintamallien kohteen laajentaminen radikalisoitumiseen ja ekstremismiin katsottiin edellyttävän lisäresursseja.
- Radikalisoitumisen ja ekstremismin sisältöä pidettiin epäselvänä ja työntekijät kaipasivat siitä lisää tietoa.

Radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisy oli sisällytetty osaksi toimintamallien toimintaa. Radikalisoituminen ja ekstremismi nähtiin yhtenä nuoren hyvinvoinnin uhkatekijänä, joka voi johtaa rikolliseen toimintaan. Moniammatillinen tuki nuorille nähtiin samanlaisena sekä perinteisten rikosten että radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisyssä, koska nuorten hyvinvointiin liittyvät tarpeet koettiin samankaltaisina.

Toimintamalleissa esiin nousi tarve radikalisoitumisen ja ekstremismin käsitteiden määrittelylle. Käsitteiden epäselvyyden koettiin hankaloittavan käytännön työn suunnittelua ja toteuttamista. Haastateltavat pohtivat tulisiko radikalisoitumiseen liittyvän työn kuulua moniammatillisen mallin toimintaan. Yleisesti kuitenkin koettiin tarkasteltavien toimintamallien olevan looginen taho radikalisoituneiden auttamiseen, koska olemassa olevat rakenteet ja prosessit mahdollistivat tehokkaan tuen. Haastateltujen asiiantuntijoiden mukaan toiminnassa on kuitenkin oltava riittävästi resursseja, jotta sekä rikosten että radikalisoitumisen ehkäisy pystyttäisiin toteuttamaan laadukkaasti.

Lisäksi toimintamalleissa tuotiin esiin ammattilaisten osaaminen suhteessa radikalisoitumisen ja ekstremismin tunnistamiseen ja tukemiseen. Todettiin että ammattilaisilla tulisi myös olla kykyä tukea opettajia sekä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia radikalisoitumisen ja ekstremismin havaitsemiseen ja reagoimiseen. Tanskassa SSP/DK:n koordinaattorit saattoivatkin toimia myös asiantuntijoina, joihin muut tahot voivat ottaa yhteyttä radikalisoitumiseen ja ekstremismiin liittyvissä ongelmatilanteissa.

## 2.4 Toimintamallien organisoituminen

### PÄÄTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET TOIMINTAMALLIEN ORGANISOITUMISESTA:

- Kaikissa maissa toimintamallit perustuivat käytännön kokemukseen ja muodostivat väljäkansallisen viitekehysten. Tätä viitekehystä oli sovellettu paikallisiin tarpeisiin ja olemassa oleviin rakenteisiin.
- Toimintamallit on organisoitu siten, että niissä on johtoryhmä, toiminnan johtaminen ja toteuttamisen taso.
- Suomalaista Ankkuria lukuun ottamatta kaikissa malleissa oli koordinaattori, jonka tehtävänä oli tukea toimintaa ja yhteistyötä eri tasoilla.
- Moniammatillista yhteistyötä tukee ammattilaisten säännölliset tapaamiset tai työskentely yhteisissä työtiloissa.

Eri maissa käytössä olevien toimintamallien organisoitumisessa ja toteutumisessa oli kansallista vaihtelua, riippuen olemassa olevista muista rakenteista ja alueen tarpeista. Esimerkiksi tanskalaisessa SSP/DK:ssa ei ollut yhtä yhtenäistä toimintamallia vaan tavoitteena oli vastata paikallisiin tarpeisiin. Toimintamallin kehittäminen perustui käytännön kokemuksiin. Kokemuserustaisuus tuli esiin myös muiden maiden toimintamalleissa. Vaikka kaikissa maissa, oli käytössä paikallisiin tarpeisiin sovellettuja toimintamalleja, niin kansallisia ohjeistuksia toiminnan toteuttamiseen ei ollut käytössä. Tanskassa lainsäädännöllä oli kuitenkin määritetty koulujen, sosiaalitoimen ja poliisin velvollisuus toteuttaa rikosten ennalta ehkäisyä mahdollisimman laajasti.

Pohjoismaisissa toimintamalleista moniammatillinen yhteistyö tapahtuu kolmella eri tasolla eli ohjausryhmän, toiminnan johtamisen ja toteuttamisen tasoilla (Taulukko 4). Toimintamallien ohjausryhmät koostuivat pääasiassa toimintamalleihin osallistuvien organisaatioiden, kunnan tai alueen ylemmistä johtajista, joilla oli toimivaltaa resursien käyttöön ja määrittelyyn. Ohjausryhmän tehtävänä oli ohjata, asettaa tavoitteet sekä seurata nuorten hyvinvoinnin edistämisen ja rikosten ehkäisyn toimia. Paikalliset ohjausryhmät tapasivat yhdestä kuuteen kertaan vuodessa. Ohjausryhmät toimivat pääasiassa paikallisella tasolla, mutta Ankkuri-mallissa valtakunnallisen ohjausryhmän tarkoituksena oli edistää ja tukea toimintamallin kansallista kehittämistä ja toteuttamista.

Taulukko 4. Esimerkki moniammatillisten toimintamallien organisoitumisesta Pohjoismaissa

	Taso	Toimijat	Tehtävät
Koordinaattorit:	Ohjausryhmä	– Osallistuvien organisaatioiden esimiehet – Hallinnolliset ja poliittiset päättäjät – Koordinaattori	Alueen hyvinvoinnin edistämisen ja rikosten ehkäisyn tavoitteet, toimintalinjat sekä sijoitettavat resurssit.
	Johtoryhmä	– Työryhmään osallistuvien ammattilaisten esimiehet – Koordinaattori	Ennalta ehkäisevän työn koordinointi, resurssien kohdentaminen, työn mahdollistaminen ja seuranta.
yhteistyön turvaaminen, toimintojen koordinointi, tiedon kulun varmistaminen, motiivointi	Työryhmä	Polisi, koulut, sosiaali- ja terveystoimi, nuoriso- ja vapaa-ajan toimi.  Koordinaattori.	Käytännön moniammatillisen tuen arviointi ja toteuttaminen yhteistyössä.

Toiminnan operatiivisesta johtamisesta vastasi johtoryhmä. Siihen kuului keskijohdon edustajia, joilla oli mahdollisuus päättää määritettyjen resurssien sijoittelusta osallistuvissa organisaatioissa. Heidän vastuullaan oli käytännön toiminnan organisoiminen sekä yhteistyön varmistaminen eri toimijoiden kesken. Keskeisenä tehtävänä oli tiedon välittäminen sekä työryhmän sisällä, että myös laajemmin taustaorganisaatioissa. Johtoryhmän tehtäväksi nähtiin myös laajemmin ajan tasalla pysyminen ennalta ehkäisevään työhön liittyvistä hyvistä käytännöistä. Todettiin, että johtoryhmien olisi hyvä kokoontua kerran kuussa.

Toimijoilla eli operatiivisella tasolla tarkoitettiin toimintamallissa työskenteleviä ammattihenkilöitä eli poliiseja, sosiaali- ja terveydenhuollon ja opetuksen ammattilaisia. Lisäksi operatiivisella tasolla toimi, Ankkuria lukuun ottamatta, koordinaattoreita, joiden tehtävänä oli tukea eri organisaatioiden ja ammattilaisten välistä yhteistyötä sekä toimia rikosten ehkäisyn asiantuntijoina alueella. SLT/NO:ssa koordinaattorit toimivat lisäksi radikalisoitumisen ja ekstremismin ehkäisyyn liittyvinä asiantuntijoina ja toimintojen alueellisina koordinaattoreina.

Pohjoismaisissa toimintamalleissa moniammatillinen yhteistyö toteutettiin säännöllisinä tapaamisina, lukuun ottamatta Ankkuri-mallia, jossa ammattilaiset työskentelivät samassa työtilassa. Kaikissa toimintamalleissa koettiin, että keskeisintä on, että nuori voi saada moniammatillista tukea yhdestä paikasta. SIG/SE:ssä toimintamallin toteutuksesta vastasi sosiaalitoimi, joka päätti, keille nuorille toimintaa tarjottiin.



## 2.5 Toimintamalleissa toimivat ammattilaiset

### YHTEENVETO TOIMINTAMALLEISSA TOIMIVISTA AMMATTILAISISTA:

- Kaikissa toimintamalleissa toimi poliisin ja sosiaalitoimen edustajat.
- Psykiatrinen sairaanhoitaja toimi ainoastaan suomalaisessa Ankkurissa, nuorisotoimi sekä Ankkurissa että Norjan/SLT ja Ruotsin/SSPF malleissa.
- Kaikissa toimintamalleissa ammatillista yhteistyötä tehtiin laajasti, perustuen nuoren tuentarpeisiin.
- Toimintamallien ammattilaiset on valittu heidän osaamisensa ja mielenkiintonsa perusteella.
- Ammattilaiset toimivat toimintamallissa oman ammattialansa edustajina, mutta toimenkuvat vaihtelivat paikkakunnittain.
- Koordinaattoreiden keskeinen tehtävä oli vahvistaa toimintojen koordinointia, suunnittelua ja tiedon kulkua.
- Missään toimintamallissa ammattilaisille ei ollut pakollista koulutusta, mutta tarve koulutuksen järjestäytymiselle tuotiin esiin.

*Ammattiryhmät.* Kaikissa toimintamalleissa ensisijaisesti toimivat ammattilaiset olivat poliisista sekä sosiaali- ja koulutoimesta (Taulukko 5). Suomen Ankkurissa ensisijaisiin toimijoihin kuului psykiatrinen sairaanhoitaja, mutta ei koulutoimen edustajat, vaikka heidän kanssa tehtiin muutoin yhteistyötä. Lisäksi Norjan SLT/NO:ssa, Ruotsin SSPF/SE:ssa sekä Ankkurissa nuorisotoimi oli joillakin paikkakunnilla ensisijainen toimija. Ankkuria lukuun ottamatta toimintamalleissa toimi koordinaattoreita. Kaikissa toimintamalleissa ensisijaiset toimijat toteuttivat laajaa yhteistyötä kunnan, yksityisen sektorin sekä vapaaehtoisten toimijoiden kanssa riippuen nuoren yksilöllisestä tuentarpeesta.

Taulukko 5. Päätoimijat moniammatillisessa yhteistyössä.

Päätoimijat	SSP/DK	Ankkuri	SLT/NO	SSPF/SE	SIG/SE
Koordinaattori	x		x	x	x
Poliisi	x	x	x	x	x
Sosiaalityö	x	x	x	x	x
Koulutoimi	x		x	x	x
Nuorisotyö	v	v	x	x	v
Terveystyö		x			

v osassa paikallisista sovelluksista

*Ammattilaisten valinta.* Toimintamalleihin osallistuvat ammattilaiset valittiin heidän osaamisensa ja toimensa perusteella. Ankkuri-malliin ammattilaiset valittiin heidän aiemman työkokemuksensa sekä kiinnostuksensa perusteella. Haastattelussa tuotiin esiin, että ryhmän jäsenten on tärkeää osallistua uusien työntekijöiden valintaan. Tämän ajateltiin varmistavan valittavan henkilön sopivuus olemassa olevaan tiimiin. Lisäksi hakijoiden ryhmähaastatteluiden todettiin olevan hyvä tapa tunnistaa ne ammattilaiset, joilla on valmius tiimityöhön. Siten pyrittiin pienentämään myös henkilöstön vaihtuvuutta.

*Ammattilaisten roolit.* Moniammatillisissa yhteistyömalleissa eri ammattilaisten roolina oli toimia oman alansa asiantuntijana ja tuoda asiantuntemuksensa koko moniammatillisen ryhmän käyttöön. Näin saatiin mahdollisimman kattava kuva nuoren tilanteesta ja pystyttiin tarjoamaan tarvittavaa ja oikea-aikaista tukea. Ammattiryhmien tasaveroinen yhteistyö oli moniammatillisen toiminnan ydin. Työnkuvat vaihtelivat paikkakunnittain siten, että esimerkiksi joissain Ankkurin ja SIG/SE sovelluksissa poliisi saattoi toteuttaa myös rikosten tutkintaa, kun taas toisilla paikkakunnilla he keskittyivät vain rikosten ehkäisyyn. SSP/DK:ssa oli nimetty kouluista yksi opettaja, jonka työnkuvaan kuului osaltaan moniammatillinen yhteistyö toimintamallissa sekä rikosten ehkäisyyn liittyvien toimintojen koordinointi koulussa.

*Koordinaattorit.* Koordinaattoreiden toimivat asiantuntijoina nuorten hyvinvoinnin edistämässä ja rikosten ehkäisyssä. Heidän tehtävänä oli koordinoida ja suunnitella paikallisesti nuorten hyvinvoinnin edistämisen ja rikosten ehkäisytoimintamuotoja. Keskeisenä tehtävänä oli myös tiedon välittäminen ja yhteistyö eri toimijoiden ja organisaatiotasojen välillä (Taulukko 6). Nimetyt koordinaattorit turvasivat toiminnan jatkuvuuden, koska tuolloin toimintamallin toiminta ei ollut riippuvainen yksittäisistä ammattilaisista.

Taulukko 6. Koordinaattorin rooli moniammatillisissa toimintamalleissa.

Toiminta	Työn sisältö
Koordinointi	Ennalta ehkäisevä toiminta: projektit, kampanjat, koulutus, asennekasvatus Yhteistyöverkoston rakentaminen ja ylläpitäminen Eri tasojen tapaamisten koordinointi Ammattilaisten koulutusten suunnittelu ja koordinointi
Yhteistyö	Yhteistyön tukeminen Ammattilaisten ja organisaatioiden ohjaus ja koulutus Ammattilaisten aktivointi, motivointi, inspirointi Nuorten, huoltajien, perheiden ohjaus
Ennalta ehkäisevä työ	Yleinen rikosten ehkäisyn suunnitelma Toiminta paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti Ehdotukset ennalta ehkäiseviin toimintoihin Toiminnan arviointi
Tiedon kerääminen	Tieto ja kokemukset ennalta ehkäisevästä työstä Nuorten tilanteen tunteminen paikallisesti/kansallisesti Vaarassa olevien nuorten tunnistaminen Tilanteen arviointi Toiminnan kehittäminen Raportointi

*Koulutus.* Missään toimintamallissa ammattilaisille ei ollut pakollista koulutusta, heidän aloittaessa toimimaan moniammatillisissa ryhmissä. Tanskan SSP/DK:ssa tarjottiin kansallisia vapaaehtoisia orientaatio kursseja kaikille toimintamallissa työskenteleville ammattilaisille. Kuitenkin toimintamalleissa tunnistettiin jatkuva kehittymisen ja koulutuksen tarve, jotta voitaisiin vastata nuorten muuttuviin tarpeisiin. Toimintamalleissa oli järjestetty erilaisia paikallisia ja kansallisia seminaareja ja koulutuksia tiedon lisäämiseksi ja vaihtamiseksi, mutta myös pienimuotoisempia workshoppeja esimerkiksi tiedonvaihtoon liittyvästä lainsäädännöstä oli ollut tarjolla.

## 2.6 Toimintamallien yhteistyötahot

### YHTEENVETO TOIMINTAMALLIEN YHTEISTYÖTAHOISTA:

- Kaikki toimintamallit toimivat alueella yhteistyössä perheiden kanssa.
- Alueella toimivia muita yhteistyökumppaneita olivat esimerkiksi sosiaali-, terveys-, koulu-, vapaa-ajan-, työvoima- ja turvallisuustoimet sekä yksityiset- ja vapaaehtoisjärjestöt.
- Laaja yhteistyöverkosto tukee ennalta ehkäisevän työn toteuttamista.

Moniammatilliset työryhmät toimivat tiiviissä yhteistyössä useiden tahojen kanssa, jotka valittiin tapauskohtaisesti nuorten yksilöllisen tilanteen perusteella (Taulukko 7). Esimerkiksi SIG/SE:ssä ammatillaisia voitiin myös vaihtaa, jos toiminnan aikana todettiin, että joku toinen ammattilainen olisi nuorelle merkityksellisempi koulu- tai vapaa-ajantoimesta. Yhteistyötä toteutettiin laajasti kunnan eri toimijoiden kanssa, kuten sosiaali-, terveys-, koulu-, vapaa-ajan-, työvoima- ja turvallisuustoimen kesken. Myös yksityiset toimijat sekä vapaaehtoisjärjestöt ja toimijat kuuluivat yhteistyökumppaneihin. Toimintamalleissa tunnistettiin tarve laajentaa yhteistyökenttää entisestään.

Taulukko 7. Moniammatilliset yhteistyötahot.

Yhteistyötaho	SSP/DK	Ankkuri	SLT/NO	SSPF/SE	SIG/SE
<i>Perheet</i>					
Huoltajat	X	X	X	X	X
Muut perheen jäsenet					X
<i>Turvallisuus ja oikeustoimi</i>					
Poliisi		X	X		X
Rikosten ennalta ehkäisyn neuvosto	X				
Palo- ja pelastustoimi	X	X	X	X	
Oikeusaputoimi		X			
Kriminaalihuolto		X			X
<i>Sosiaalityö</i>					
Lastenkoti	X	X			X
Lastensuojelu	X	X	X		
Muut sos. palvelut		X	X		X
<i>Koulutoimi ja työllistyminen</i>					
Työvoimatoimisto					X
Koulujärjestelmä	X	X	X	X	X
Terveystoimi					
Terveydenhuolto	X	X	X		X
Toimintaterapia			X		
Yksityinen sektori					

Yhteistyötaho	SSP/DK	Ankkuri	SLT/NO	SSPF/SE	SIG/SE
Järjestöt	X	X	X	X	
Rakennusten omistajat	X	X	X	X	
Vapaaehtoiset ja kolmas sektori	X	X	X		
Muut toimijat					
Kunnan muut palvelut	X	X	X		X
Muut tarpeeseen perustuen	X	X	X	X	X

## 2.7 Toimintamallien johtaminen

### YHTEENVETO TOIMINTAMALLIEN JOHTAMISESTA:

- Kaikissa maissa toimintamalleissa toimivilla ammattilaisilla oli esimies omasta taustaorganisaatiosta.
- Kaikissa malleissa tuli esille tarve toimintamallien koordinoivalle esimiehelle.
- Toiminnan katsottiin edellyttävän esimiestasolla konsensusta moniammatillisesta toiminnasta, sen kohderyhmästä ja menetelmistä.

Kaikissa toimintamalleissa, jokaisella työryhmässä työskentelevällä ammattilaisella oli nimetty oma esimies taustaorganisaatiossa. Esimies osallistui johtoryhmään, jonka kautta esimiestason moniammatillinen yhteistyö ja johdon koordinointi tapahtui. Haastatteluissa nostettiin esiin tarve, koordinoivan esimiehen roolille esimiestason yhteistyön tukemisessa ja koordinoinnissa. Koordinoiva esimies oli yksi toimintaan osallistuvien ammattilaisten esimiehistä. Haastateltavat pitivät tärkeänä sitä, että esimiesten tulisi tavata säännöllisesti sekä toisiaan että työryhmää. Esimiesten yhtenäinen näkemys toiminnasta ja sen sisällöstä tuki moniammatillisen toiminnan toteuttamista.

Esimiesten tehtävänä oli tukea ammattilaisia sekä moniammatillisen yhteistyön toteuttamista, turvaamalla toiminnan resurssit ja jatkuvuus. Haastateltavien mukaan esimiehet pystyivät vaikuttamaan toiminnan jatkuvuuteen muun muassa pyrkimällä vaikuttamaan poliittisiin- ja hallinnollisiin päättäjiin. Tärkeänä pidettiin sitä, että toiminnan esimiehellä oli vahva ymmärrys hyvinvoinnin edistämisestä ja rikosten ehkäisystä sekä moniammatillisesta yhteistyöstä.

Osa haastateltavista toi kuitenkin esiin, ettei heillä ollut nimettyä esimiestä, jonka tehtäviin olisi kuulunut moniammatillisen yhteistyön johtaminen. Tämän koettiin antavan enemmän mahdollisuuksia käytännön työn toteuttamiseen, mutta lisäävän samalla

myös vastuuta. Haastateltavat kokivat moniammatillisen toiminnan johtamisen haastavaksi, mutta tarpeelliseksi etenkin Ankkurissa. Osassa paikallisista Ankkuri-malleista, moniammatillisen työryhmän päivittäistoiminnan johtamiseen oli nimetty johtaja, joka toteutti myös käytännön asiakastyötä. Tämän käytännön koettiin tukevan päivittäistoiminnan toteuttamista.

## 2.8 Ammattilaisten tiedonvaihto, kirjaaminen ja raportointi

### YHTEENVETO TOIMINTAMALLIEN TIEDONVAIHDOSTA, KIRJAAMISESTA JA RAPORTOINNISTA:

- Toimintamalleissa ammattilaisten välinen tiedonvaihto perustui nuoren ja tai huoltajien suostumukseen
- Tanskassa tiedonvaihtoa koskevan lainsäädännön mukaan tietoa saa vaihtaa ainoastaan tulevien rikosten ehkäisyyn, ei rikosten selvittämiseen.
- Ammattilaisten keskinäinen luottamus toisiinsa koettiin tukevan tiedonvaihtoa, mutta tarve lisää osaamista kuvattiin tarvittavan lainsäädännöstä ja sen luomista mahdollisuuksista tiedon vaihdolle.
- Kaikissa toimintamalleissa ammattilaisilla oli omat tietojärjestelmät kirjaamista varten.
- Kirjaamisessa ja sen sisällössä oli alueittaista vaihtelua. Esimerkiksi SSP/DK:ssa ammattilaisilla ei ollut velvoitetta kirjata toiminnasta, kun taas Ruotsin SIG:ssä tapaamiset kirjattiin ja tieto välitettiin kaikille ryhmän ammattilaisille.
- Kaikissa toimintamalleissa tuloksia raportoitii esimiehille, johtoryhmälle sekä esimerkiksi rahoittajille.
- Missään toimintamallissa ei ollut kansallista, standardisoitua tilastointia.

**Tiedonvaihto.** Toimintamalleissa ammattilaisten välinen tiedonvaihto perustui nuorelta saatuun suostumukseen. Alle 18-vuotiailta nuorilta pyydettiin lisäksi vanhempien suostumus. Ankkurissa toimintaan osallistuminen miellettiin suostumukseksi eikä erillistä suostumusta välttämättä kysytty. Jos nuori ei antanut suostumustaan, Ruotsin SSPF/SEssä ja SIG/SE:ssä moniammatillista toimintaa ei toteutettu. SIG/SE suostumuslomake oli saatavilla useilla eri kielillä (esim. arabia, somalia ja serbokroatia), jolla haluttiin varmistaa, että osallistujat ymmärtävät mihin he ovat antamassa suostumustaan ja tietävät, että suostumuksen voi peruuttaa milloin tahansa.

Tanskassa tiedonvaihto perustui lainsäädäntöön, jonka mukaisesti moniammatillisessa työssä saatua tietoa voidaan käyttää ainoastaan tulevien rikosten ehkäisyyn, ei rikosten selvittämiseen. Suomalaisessa Ankkurissa tietoa käytettiin myös tehtyjen rikosten selvittämiseen.

Tietojenvaihto eri ammattilaisten välillä oli sujuvoitunut, kun ammattilaiset olivat oppineet luottamaan toisiinsa ja siihen, että osallistujat noudattavat salassapitoon liittyvää lainsäädäntöä ja ohjeistusta. Tiedonvaihto eri ammattilaisten välillä koettiin yhdeksi keskeisimmistä moniammatillisen yhteistyön vahvuuksista. Kaikki osallistuvat tahot saivat samat tiedot yhdellä kertaa.

Tiedonvaihtoon liittyi myös haasteita, sillä haastateltavat kokivat, että tietoa vaihdettiin, kun se ei olisi ollut tarpeellista ja ei vaihdettu, kun olisi pitänyt. Erityisesti tiedon kulku organisaatioiden sisällä esimerkiksi jatkohoito taholle todettiin olevan ajoittain puutteellista. Haastateltavat toivat lisäksi esiin, että suostumuksen saaminen nuorilta ja heidän huoltajiltaan oli ajoittain hankalaa. Myös Lainsäädännön ja ohjeistusten koettiin paikoin hankaloittavan tiedonvaihtoa ammattilaisten välillä, vaikka sen todettiin samalla turvaavan yksilön yksityisyyden.

**Kirjaaminen.** Kaikissa toimintamalleissa jokaisella ammattilaisella oli käytössä tietojärjestelmä, joka oli käytössä myös taustaorganisaatiossa. Tämä mahdollisti nuoren tilanteeseen perehtymisen sekä tuki tiedonkulkua mahdollisiin jatkohoitopaikkoihin moniammatillisen tuen päätyttyä. Kuitenkin nuorten rikoskäyttäytymisen seuranta koettiin haasteelliseksi sen jälkeen, kun tuki moniammatillisesta ryhmästä oli päättynyt.

Haastateltavat kuvasivat SLT/NO:ssa toiminnan käynnistämisestä saakka käytössä ollut tietojärjestelmä. Osa järjestelmään kirjatusta tiedosta oli vain ammattilaisten ja esimiesten käytössä. Järjestelmä sisälsi myös julkisen osion, mihin tallennettiin tiedotteita ja kokousmuistioita muun muassa lehdistön ja väestön käyttöön.

Haastateltavien mukaan, kirjaamisen sisältö vaihteli alueittain. Esimerkiksi SSP/DK:ssa ammattilaisilla ei ollut velvoitetta kirjata toimintamalliin liittyvää toimintaan. Tämän koettiin haasteelliseksi, sillä toteutettu toiminnasta ei jäänyt merkintöjä vaan se oli pääosin ammattilaisen muistin varassa. Ruotsalaisessa SIG/SE:ssä koordinaattori kirjasi yksilöllisen toimintasuunnitelman sekä mahdolliset tapaamisten väliset tapahtumat, joista hän laati yhteenvedon ja välitti sen muille osallistuville tahoille. Haasteelliseksi ammattilaiset kokivat radikalisoitumiseen ja ekstremismiin liittyvien havaintojen ja huolien kirjaamisen, sillä epäselvää oli mitä oli luvallista kirjata ja mihin kirjaamiset tulisi tehdä.

**Raportointi ja tilastointi.** Kaikissa toimintamalleissa raportoitiin ylemmälle taholle, kuten esimiehille, johto- tai ohjausryhmälle. Lisäksi haastateltavat toivat esiin velvollisuuden raportoida lisärahoituksesta, rahoituksen myöntäneelle taholle. Raportointi nähtiin hyödylliseksi, koska sillä voitiin osoittaa toiminnan toteutusta ja tuloksia alueen hallinnollisille ja poliittisille päättäjille. Vaikka tulosten osoittaminen tilastollisesti koettiin haasteelliseksi, niin toteutetun työn sisällöllinen kuvaaminen nähtiin osoittavan toteutetun työn merkityksellisyyttä.

Moniammatillisen toiminnan tilastointi oli haastateltavien mukaan vaihtelevaa, muun muassa yhteisen tietojärjestelmän puutteen vuoksi. Tilastointia ei ollut kansallisesti standardisoitu, minkä seurauksena se saatettiin jättää tekemättä.

## 2.9 Toiminnan toteuttaminen yksilötasolla – prosessi

### YHTEENVETO TOIMINNAN TOTEUTTAMISESTA:

- Toimintamalleissa oli samankaltainen prosessi, joka käynnistyi asiakkaiden tunnistamisella ja valitsemisella, tapaamisilla, seurannalla ja jatkotuella. Tapaamiset päätettiin yksilöllisten tarpeiden mukaan.
- Asiakkaat tunnistettiin joko poliisin rekistereistä, viranomaisten tai muiden tahojen esiin tuomaan huoleen perustuen. Tanskassa on käytetty huoleen perustuvaa pisteytysjärjestelmää ja Ruotsissa valinnan asiakkuuksista teki sosiaalitoimi.
- Toimintamalleissa käytettiin ennaltaehkäiseviä toimia yksilö- ja ryhmätasolla, mutta ruotsalaisessa SIG:issä toteuttaa ainoastaan yksilötyötä ja norjalaisessa SLT:ssä strategista rikosten ehkäisyä.



- Tapaamiset toteutettiin joko poliisilaitoksella tai sosiaalitoimessa ja niihin kutsuttiin myös vanhemmat. Tanskassa tapaamiset saatettiin järjestää myös nuoren kotona.
- Tapaamiset olivat vapaamuotoista keskustelua, joissa keskityttiin tukemiseen ja myönteisiin seikkoihin nuoren tilanteessa.
- Toimintamalleissa tuotiin esille tarve testatuille mittareille nuoren tilanteen arvioinnissa.

Toimintamalleissa oli samankaltainen prosessi, joka käynnistyi asiakkaiden tunnistamisella ja valitsemisella, tapaamisilla, seurannalla ja jatkotuella. Tapaamiset päätettiin yksilöllisten tarpeiden mukaan (taulukko 9). Toimintamalleissa mahdolliset asiakkaat tunnistettiin joko poliisin rekistereistä tai viranomaisten tai muiden tahojen esiintuomaan huoleen perustuen. Poliisin rekisterissä oli tieto nuorista, jotka olivat tehneet tai joita epäiltiin rikoksista. Tanskassa SSP/DK poliisin rekisterissä oli myös kaikki nuoret, jotka olivat olleet jollain tavalla poliisin kanssa tekemisissä, myös radikalisoitumiseen ja ekstremismiin liittyen. Rekisteristä saatujen tietojen perusteella arvioitiin tilanteen vakavuutta pisteyttämällä, ja moniammatillinen ryhmä keskittyi niihin nuoriin, jotka olivat saaneet eniten pisteitä. Myös nuoret itse tai heidän vanhempansa saattoivat etsiä moniammatillista tukea. Mahdolliset nuoret valittiin pääasiassa viikoittaisissa moniammatillisissa tapaamisissa. Ruotsin SIG/SE:ssa sosiaalitoimi teki päätökset valittavista nuorista. (Taulukko 8.)

Taulukko 8. Moniammatillisen tuen prosessi nuoren tukemiseksi.

	Osallistujien tunnistaminen	Osallistujien valitseminen	Tapaamiset	Seuranta ja jatkotuki	Tuen päättäminen
<b>SSP/DK</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– lista nuorista, jotka ovat olleet poliisin kanssa tekemisissä</li> <li>– huoli osallistuvilta ammattilaisilta tai vanhemmilta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– viikoittaisissa työryhmän tapauksissa, pisteytys huolen asteen mukaan (rikosten vakavuus/määrä)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– nuori ja huoltajat</li> <li>– koordinaattori, poliisi, koulun edustajat, sosiaaliryöntekijä</li> <li>– tapauksen käsittely ja nuoren kokonaistilanteen arviointi</li> <li>– toimintasuunnitelma</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– uusi tapaaminen, jos nuori palaa poliisin listalle</li> <li>– yksilöllinen tuki eri ammattilaisilta tai tukihenkilön nimittäminen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– yksilöllisestä tilanteesta riippuen</li> <li>– jos nuori ei palaa enää poliisin listalle</li> </ul>
<b>Ankkuri</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rikostilastot</li> <li>– osallistuvat ammattilaiset tai muut viranomaiset</li> <li>– yhteydenotto perheiltä</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– osallistujat valitaan viikoittaisissa työryhmän tapauksissa</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– nuori ja huoltajat</li> <li>– ammattilaiset yksilöllisen tarpeen mukaan poliisi</li> <li>– tapauksen käsittely ja toimintasuunnitelma</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– uusi tapaaminen tai jatkohoito/tuki sosiaali- tai terveystoimessa tai yksityisellä sektorilla</li> <li>– rikoskäyttäytymisen seuranta mahd. rikostilastosta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– jos uusia rikoksia ei ilmene</li> </ul>
<b>SLT/NO</b>	– toimii pääasiassa ylemmällä tasolla eikä yksilöllistä prosessia ole kuvattu				
<b>SSPF/SE</b>	– yksilöllistä prosessia ei kuvattu				
<b>SIG/SE</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rikostilastoista tai osallistuvilta ammattilaisilta/viranomaisilta</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– sosiaalitoimi valitsee osallistujat</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– nuori ja huoltajat</li> <li>– koordinaattori ja muita ammattilaisia tarpeen mukaan</li> <li>– tapauksen käsittely ja toimintasuunnitelma</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rikostilastot</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– kun vaikuttaa ettei nuori tarvitse enää tukea, uusia rikoksia ei ilmaannu tai hän ei muuta rikoskäyttäytymistään</li> </ul>

Nuorten hyvinvoinnin edistäminen ja rikosten ehkäisyn toimintamalleissa käytettiin yksilö- ja ryhmämenetelmiä, mutta myös laajemmat ennalta ehkäisyn menetelmät tuotiin esiin. Kuitenkin SIG/SE kuvattiin keskittyvän ainoastaan yksilötyöhön eikä laajempia rikosten ehkäisyn toimia tuotu esiin. SLT/NO puolestaan keskittyi pääasiallisesti sys-

tematisoimaan strategista rikosten ehkäisyä eri organisaatioiden välillä. Yksilötuen lisäksi toimintamalleissa tunnistettiin tarve koordinoita ennalta ehkäiseviä toimia myös ryhmätasolla. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että nuorten lähtökohdat olisivat tasa-vertaisempia, kun kaikilla olisi käytössään samanlaiset ennalta ehkäisevät palvelut sekä tiedot asuinpaikasta tai koulusta riippumatta. Siten toiminta ei olisi yksittäisistä ammattilaisista riippuvaista. Ennalta ehkäisevän toiminnan alueellinen standardisointi tunnistettiin koordinaattoreiden tehtäväksi.

Toimintamalleissa oli yhteistä se, että nuoret ja heidän vanhempansa kutsuttiin moniammatilliseen tapaamiseen joko poliisilaitokselle tai sosiaalitoimeen. Tanskan SSP/DK:ssa nuorta ja hänen perhettään saatettiin tavata myös heidän kotonaan, jos he eivät halunneet tulla poliisilaitokselle. Tapaamiset nuoren ja hänen vanhempien tai huoltajien kanssa olivat vapaamuotoisia. Kaikilla osallistujilla oli mahdollisuus tuoda esiin näkökantansa asiaan. Vaikka keskiössä oli nuoren rikos tai päihteiden käyttö, niin positiivista ja tulevaisuuteen suuntautuvaa suhtautumista painotettiin. Yksilöllinen toimintasuunnitelma rakennettiin yhteisessä tapaamisessa ja siinä sovitut toimenpiteet toteutettiin eri tahojen toimesta. Ruotsin SIG/SE moniammatillinen ryhmä kokoontui noin kuuden viikon välein, jolloin käytiin läpi nuoren tilanne ja mihin suuntaan siitä jatkettaisiin. Tavoitteena oli keskittyä positiivisiin asioihin ja tukea niitä. Tukea jatkettiin yksilöllisen tarpeen mukaisesti.

Toimintamalleissa nuoren tukemista voitiin jatkaa yksittäisten ammattiryhmien kuten sosiaalityöntekijöiden tai yksityisten palveluntarjoajien kanssa vielä sen jälkeen, kun moniammatillinen tuki päättyi. Toiminnan päättäminen tapahtui joko yhteistyössä nuoren kanssa, jolloin todettiin, ettei tukea enää tarvittu. Toiminta saatettiin myös päättää tilanteissa, joissa nuori ei tuesta huolimatta muuttanut rikoskäyttäytymistään. Tuen päättämisen jälkeen nuorta seurattiin joko järjestämällä uusi tapaaminen muutamien kuukausien päähän, puhelimitse tai seuraamalla nuoren mahdollista rikoskäyttäytymistä poliisin rekistereistä.

Toimintamalleissa esiin nostettiin tarve mittareille, joilla voitaisiin arvioida nuorten hyvinvointiin liittyviä riskejä, kuten riskiä väkivaltaan, rikoksiin tai radikalisoitumiseen. Ruotsin SIG/SE:ssä oli tunnistettu nuorten tilanteen arviointiin kohdistuvia riskienarviointimittareita, joiden käytön kuitenkin todettiin olevan vaihtelevaa. (Taulukko 9.)

Taulukko 9. Toimintamalleissa käytössä olevia riskienarviointimittareita

Riskienarviointimittarin nimi	Mittarin sisältö
<i>BBIC – Barns Behov i Centrum</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- moniammatillisen tuen tarpeen arvioinnin tueksi</li> <li>- sisältö: kattaa monia nuoren elämänalueita</li> </ul>
<i>SAVRY – Structured Assessment of Violence in Youth</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- strukturoitu mittari nuoren riski- ja suojaavien tekijöiden kartoitukseen</li> <li>- kohde: 12–18 vuotiaalle nuorille, joilla epäsosiaalista käyttäytymistä tai joiden tiedetään syyllistyneen vakaviin rikoksiin</li> <li>- sisältö: rikokset, perhe, sosiaaliset suhteet</li> <li>- tuottaa arvion nuoren riskistä uusia rikoksia ja tukee siten tuen suunnittelua</li> </ul>
<i>ESTER – Evidensbaserad Strukturerad Bedömning av Risk of Skydds faktorer</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- riskitekijöiden arviointiin</li> <li>- kohde: 0–18 vuotiaat lapset ja nuoret</li> <li>- sisältö: 19 riski/tukialuetta, jotka keskeisiä epäsosiaalisen käyttäytymisen kehittämisessä</li> <li>- arvioimaan nuoren riski- ja suojaavien tekijöiden muuttumista</li> </ul>

## 2.10 Toimintamallin hyödyllisyyden arviointi ja tulosten seuranta

### TOIMINTAMALLIEN HYÖDYLLISYYS JA TULOSTEN SEURANTA:

- Moniammatillinen yhteistyö on koettu vahvistavan ennaltaehkäiseviä toimintoja, estävän päällekkäisyyksiä sekä koordinoivan toimintoja.
- Toiminnan on nähty mahdollistavan yksilöllisen ja kokonaisvaltaisen tuen nuorille, hyvinvoinnin edistämisen sekä tehokkaan keinon ehkäistä rikoksia.
- Toimintamallien vaikuttavuuden arviointi on vähäistä ja hajanaista. Vaikuttavuuden seurantaan kaivattiin standardisoitua kirjaamista sekä järjestelmiä, jotka mahdollistavat toiminnan tilastoinnin.

Moniammatillisen yhteistyön koettiin vahvistavan ennalta ehkäisevää toimintaa, kun eri organisaatioiden toimet olivat yhteensovitetuja ja koordinoituja (taulukko 10). Ammattilaisilla oli kokonaiskäsitys tilanteesta parantuneen tiedon kulun vuoksi. Toimintamallien koettiin vahvistavan, selkiyttävän ja tukevan ammattilaisten yhteistyötä.

Taulukko 10. Käsityksiä toimintamallien hyödystä

	SSP/DK	Ankkuri	SLT/NO	SSPF/SE	SIG/SE
<b>Yhteistyö</b>					
vahvistaa yhteistyötä	X	X	X	X	X
parantaa tiedonvaihtoa	X	X	X	X	X
laajentaa ammattilaisen näkökantoja	X		X		X
uusia menetelmiä puuttua nuorten rikoksiin	X	X	X		
yhdistää ennalta ehkäisyn toimia	X	X	X		X
rakentaa luottamusta ammattilaisten välille	X		X		X
tukea toisten organisaatioiden toimille			X	X	X
parantaa rikosten ehkäisyn tuloksia	X	X	X	X	X
parantaa ammattilaisten sitoutumista työhön				X	
nuoren tilanteen kokonaisvaltainen kohtaaminen	X	X		X	
selkiyttää vastuita	X	X			
nopeuttaa päätöksenteko prosessia				X	
nopeampi tavoitteisiin vastaaminen			X		
<b>Koordinointi</b>					
joustavuus	X				
nopea puuttuminen		X		X	
ehkäisee päällekkäisiä toimintoja		X	X		
vahvistaa ennalta ehkäisevää organisoitumista	X	X	X		
varmistaa oikea aikaisuuden		X			
taloudellista hyötyä		X			X
moniammatillinen tuki yhdestä paikasta		X	X		
jatkuvuus			X		
tulosten seuranta				X	
<b>Hyvinvoinnin edistäminen</b>					
tehostaa kohderyhmän tunnistamista	X	X	X	X	X
yksilöllistä tukea	X	X			X
parantaa nuorten mahdollisuuksia tulevaisuudessa	X		X		
tukea vanhemmille ja perheille	X	X		X	
huoltajat ovat ajan tasalla nuoren tilanteesta					
ehkäisee syrjäytymistä		X			
moniammatillinen tuki yhdestä paikasta		X			X
edistää koko yhteisön hyvinvointia		X			
<b>Rikosten ehkäiseminen</b>					
ehkäisee rikoksia	X	X	X	X	X
tuki rikollisen elämäntavan päättämiseen	X	X	X		X
parantaa sisäistä turvallisuutta		X	X		
vahvistaa ennalta ehkäiseviä toimia	X	X	X		
systematisoi pitkäaikaista ennalta ehkäisyä				X	
nuorten, jotka ovat vaarassa ajautua rikolliseen elämäntapaan, varhainen tunnistaminen	X			X	

Moniammatillisen yhteistyön nähtiin mahdollistavan yksilöllisen ja kokonaisvaltaisen tuen nuorille ja heidän perheilleen. Haastateltavat kokivat moniammatillisen kohtaamisen olevan nuoresta huolehtimista, sen sijaan, että keskityttäisiin vain lakiin ja rikoksista rankaisemiseen.

Moniammatillinen yhteistyö tunnistettiin tehokkaaksi tavaksi edistää nuorten hyvinvointia ja ehkäistä rikoksia, vaikka kaikissa malleissa oli vaihtelevia kokemuksia mallin vaikutuksesta yksittäisen nuoren hyvinvointiin ja rikoskäyttäytymiseen. Haastateltavat kokivat toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin haasteelliseksi, eikä sitä oltu systemaattisesti tehty missään malleista. Epäselvää oli muun muassa mitkä moniammatillisista toimista olivat vaikuttavia ja miten nuoret olivat kokeneet toiminnan. Moniammatillisen toiminnan tulosten osoittaminen oli haastateltavien mukaan hankalaa. Olemassa olevien tietojärjestelmien kuvattiin vaativan kehittämistä, sillä ne eivät kaikilta osin tukenet seurannan toteuttamista. Toimintamalleissa käytettiin nuorten rikostilastoja osoittamaan toiminnan vaikuttavuutta, vaikka niiden kuitenkin todettiin olevan osin epäselvä indikaattori, koska ne eivät yksiselitteisesti kuvasta moniammatillisen toiminnan tuloksia.

## 3 Moniammatillisen yhteistyön kehittämiskohteet

### YHTEENVETO TOIMINTAMALLIEN KEHITTÄMISKOHTEISTA:

- Toimintamalleja tulisi kehittää jatkossa yhä ennaltaehkäisevämpään suuntaan.
- Ammatillisilla tulee olla ajantasaista osaamista nuorten tilanteista ja toimintamallien työmenetelmistä.
- Toimintamallien selkeät rakenteet mahdollistavat moniammatillisen yhteistyön toteuttamisen.
- Koordinaattoreiden roolia toimintamallien tukemissa tulee vahvistaa.

Tämän hankkeen haastatteluihin osallistuneet toimintamallien työntekijät ja esimiehet toivat esille, että tulevaisuudessa tulisi kehittää moniammatillisten toimintamallien ennaltaehkäisevää työskentelyä, ammattilaisten osaamista sekä rakenteita moniammatilliselle yhteistyölle ja koordinaattoreiden toiminnalle.

### Painopiste ennaltaehkäisyssä

Työntekijät ja esimiehet toivat esiin, että moniammatillisten toimintamallien painopiste tulee olla ennaltaehkäisyssä, ei nykyisessä, reaktiivisessa ja olemassa oleviin ongelmiin puuttuvassa työskentelytavassa. Tämän vuoksi pohdittiin, onko nykyiset moniammatillisten toimintamallien toimet riittävän ennaltaehkäiseviä vai tulisiko pyrkiä tukemaan ja puuttumaan jo aiemmin. Esiin nostettiin tarve reagoida jo ennen kuin on tarve perinteisille rikoksiin liittyville rangaistuksille.

Ennaltaehkäisyyn liittyen pohdittiin kuitenkin myös sitä mitä toimia julkinen valta voi toteuttaa, joilla puututaan yksilön itsemääräämisoikeuteen ja elämään. Toisaalta tuotiin esiin myös kysymys siitä, millä kustannuksilla ennalta ehkäisevää toimintaa toteutetaan. Lisäksi tiedostettiin se, että osa ennalta ehkäisevistä toimista voi aiheuttaa myös ei-toivottuja haittavaikutuksia. Näiden toimien tunnistamiseen kaivattiinkin lisätietoa.

## Ammattilaisten osaamisen vahvistaminen

Haastateltujen mukaan moniammatillisen yhteistyön toteuttaminen edellyttää riittävästi koulutettuja ja osaavia ammattilaisia. Osaamisen vahvistaminen nostettiin malleissa esiin ja se kohdistettiin muun muassa eri ammattilaisten toiminnan ymmärtämiseen. Syvempää ymmärrystä kaivattiin erityisesti tietojen vaihtoon liittyvän lainsäädännön ja ohjeistuksen tuntemiseen sekä siihen mitä olemassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa. Lisäksi osaamisen vahvistamiseen liittyvät tarpeet kohdistuivat siihen, kuinka tunnistaa entistä aiemmin ne nuoret jotka ovat vaarassa marginalisoitua tai radikalisoitua tai hyötyisivät erityisesti moniammatillisesta tuesta.

Ammattilaisten osaamista oli pyritty vahvistamaan tarjoamalla koulutusmahdollisuuksia yli ammattirajojen, järjestämällä workshop-koulutuksia tiedonvaihtoon liittyvästä lainsäädännöstä sekä seminaarien ja konferenssien kautta. Lisäksi esiin tuotiin pidemmät koulutukset, joita tarjottiin ammattilaisille osaamisen syventämiseen. Ankkurissa moniammatillisen ryhmän jäsenille oli myös tarjolla työnohjausta.

## Selkeät rakenteet tukemaan moniammatillista yhteistyötä

Tutkimukseen osallistuneet työntekijät ja esimiehet toivat esiin, että ammattilaisilla tulisi olla aiempaa selkeämmät rakenteelliset mahdollisuudet moniammatillisen yhteistyön toteuttamiselle, joiden tulisi ottaa huomioon paikalliset tarpeet sekä olemassa olevat muut rakenteet. Paikallinen vaihtelu voi kuitenkin tehdä mallien toiminnasta ja tuloksista hankalaa. Mallit toivat esiin tarpeen selkeyttää rakenteita, koordinointia sekä toimijoiden ja organisaatioiden vastuuta.

Kaikilla toimintamallien tasoilla tulisi olla yhtenäinen konsensus ja ymmärrys mallien sisällöstä. Ymmärryksen ja sitoutumisen lisäämiseksi malleissa oli pyritty vakuuttamaan poliittisia ja hallinnollisia päättäjiä toiminnan tarpeellisuudesta sekä tarjoamalla osallistumismahdollisuuksia eri tasoille toiminnan painopistealueiden määrittämiseen. Osallistuvien organisaatioiden kaikkien tasojen osallisuus ennalta ehkäiseviin toimiin varmistaa, että hyvinvoinnin edistäminen tunnistetaan kaikissa paikallisen tason rakenteissa päättäjistä käytännön työtä toteuttaviin ammattilaisiin. On tärkeää, että myös poliittinen johto tukee toimintaa. Ennalta ehkäisevien toimintojen priorisointi osallistuvissa organisaatioissa tukee sitoutumista ja resurssien saamista käytännön työn toteuttamiseen.

Moniammatillista yhteistyötä vahvasti osallistujien välinen luottamus, toistensa tunteminen sekä avoin vuorovaikutus. Ankkurissa keskeisenä yhteistyötä tukevana tekijänä nähtiin mahdollisuus työskennellä samassa työtilassa, vaikka yksityisyyden puute toi



paikoin haasteita avokonttorissa työskennellessä. Todettiin, että työtiloja suunniteltaessa olisi hyvä myös huomioida mahdollisuus ns. hiljaiseen tilaan, missä esimerkiksi voisi tarvittaessa hoitaa puhelut ilman tausta hälinää.

Yhteistyö koulujen kanssa koettiin erityisen haasteelliseksi, minkä ajateltiin johtuvan koulun resursseista, mutta myös siitä ettei heillä ollut ymmärrystä toiminnan hyödyistä. Tähän pyrittiin vaikuttamaan muun muassa sillä, että koordinaattorit kiersivät säännöllisesti sekä osallistuvissa organisaatioissa että kouluissa kertomassa toiminnasta ja sen hyödyistä.

Moniammatillisissa toimintamalleissa oli eroja muun muassa työnjaossa. Esimerkiksi moniammatillisten yhteistyöryhmien toiminnasta nostettiin nuorten näpistely. Nuorten näpistelytapauksissa, SSP/DK:ssa oltiin ensisijaisesti yhteydessä kouluun. Kouluissa oli nimetty yksi opettaja, jonka vastuulla on myös SSP-työ. Tämä opettaja keskusteli nuoren kanssa näpistelytapauksesta sekä mahdollisesti nuoren muiden opettajien kanssa selvittääkseen miten nuorella muuten menee. Opettaja välitti tiedot SSP-ryhmälle. Jos nuoren tilanne ei vaikuttanut huolestuttavalle, muuta ei tehty. Joissain tapauksissa myös SSP-koordinaattori saattoi tavata nuoren ja hänen vanhempansa näpistelyyn liittyvissä tapauksissa. Jos Ankkurissa toimi nuorisotyöntekijä, hänen tehtävänä oli näpistelijöiden puhuttaminen, mikä koettiin tehokkaana toimintana.

Ajassa pysyminen nähtiin toimintamallien keskeisenä haasteena. Ajankohtaisina haasteina toiminnalle nähtiin muun muassa globalisaatio, digitalisoituvuus yhteiskunta, sosiaalisen median kehittyminen sekä konfliktialueilta palaavien tukeminen. Vaikka toiminnan jatkuvakehittäminen oli keskeistä, tärkeäksi nähtiin myös se, että toiminnassa säilytetään ne toimintatavat, jotka ovat edelleen tehokkaita. Esimerkiksi nostettiin nuorten ryhmätoiminta tai moniammatillisen työryhmän toteuttama kenttävalvonta, jonka koettiin olevan tehokas tapa puuttua nuorten laittomaan päihteiden käyttöön.

## Koordinaattorit toimintamallien tueksi

Osallistujien mukaan koordinaattoreiden työ nähtiin merkittävänä moniammatillista yhteistyötä tukevana tekijänä. Alueella saattoi kuitenkin toimia useita koordinaattoreita, jotka toteuttivat mallia eri tavoin. Toimintamalleissa tunnistettiinkin tarve yhtenäistää toimintatapoja.

SSP/DK:ssa koordinaattori oli yleensä sijoitettu kunnan nuoriso-, kulttuuri- tai hyvinvointitoimeen. Yleistymässä oli kuitenkin käytäntö sijoittaa koordinaattori turvallisuus- ja rikostenehkäisy-yksikköön, minkä koettiin olevan toimiva ratkaisu. Koordinaattori ei siten ollut osa niitä organisaatioita, joiden yhteistyötä hänen piti tukea. Myös päätösten tekeminen helpottui, kun asema organisaatioissa oli ylempänä. SLT/NO koettiin

hyväksi, että koordinaattorit saattoivat olla yhteyksissä toisiinsa ja vaihtaa hyviä käytäntöjä ja kokemuksiaan. Lisäksi tärkeä oli, että koordinaattorilla oli aiheeseen liittyvän kirjallisuuden sekä alueen tilanteen tuntemus. Koordinaattorit pyrkivät ottamaan nuorten näkemykset huomioon suunnitellessaan alueen ennalta ehkäisyn strategioita. He olivat toteuttaneet muun muassa kyselyitä sekä ryhmähaastatteluja, nuorten näkökantojen selvittämiseksi. Koordinaattorin tulisi olla sijoitettuna lähelle esimiestasoa, jotta hänellä olisi riittävä mandaatti tehdä päätöksiä ja osallistaa organisaatioita ja eri tahoja.

## Lähteet

- Bhui, K., Warfa, N. and Jones, E. (2014). 'Is violent radicalisation associated with poverty, migration, poor self-reported health and common mental disorders?', PLoS ONE, 9(3).
- Elbogen, E. B. and Johnson, S. C. (2009). 'The Intricate Link Between Violence and Mental Disorder', Archives of General Psychiatry, 66(2): 152–161.
- Elgar, F. J., Pförtner, T. K., Moor, I., De Clercq, B., Stevens, G. W. J. M. and Currie, C. (2015). 'Socioeconomic inequalities in adolescent health 2002–2010: A time-series analysis of 34 countries participating in the Health Behaviour in School-aged Children study', The Lancet, 385(9982): 2088–2095.
- EU (2014). Preventing and Countering Youth Radicalisation in the EU. Brussels.
- EUCPN (2012). The prevention of youth crime through local cooperation with the involvement of the police – A pilot study The prevention of youth crime through local cooperation with the involvement of the police – A pilot study. Brussels.
- Graneheim, U. H. and Lundman, B. (2004). 'Qualitative content analysis in nursing research: Concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness', Nurse Education Today, 24(2): 105–112.
- Howe, R. B. (2008). 'Children ' s Rights as Crime Prevention', International Journal, 16: 457–474.
- Nomesco (2016). Health Statistics for the Nordic Countries. Copenhagen.
- Nordic Network (2015). Cooperation Agreement of the Nordic Network to Prevent Extremism, SMDno-2014-1644.
- OECD (2016). 'OECD Health Statistics 2016'.
- Sugimoto-Matsuda, J. and Braun, K. (2014). 'The Role of Collaboration in Facilitating Policy Change in Youth Violence Prevention: a Review of the Literature', Prev Sci, 15(2): 194–204.

Wainwright, L. and Nee, C. (2014). 'The Good Lives Model – New directions for preventative practice with children?', *Psychology, Crime & Law*. Taylor & Francis, 20(2): 166–182. <http://dx.doi.org/10.1080/1068316X.2013.770851>%5Cnfile://s/Research and Academics/PROGRAM DEPARTMENTAL ADMINISTRATION/Reference Materials/Laura's References/Wainwright, Nee 2014.pdf.

Wilner, A. S. and Dubouloz, C.-J. (2010). 'Homegrown terrorism and transformative learning: an interdisciplinary approach to understanding radicalization', *Global Change, Peace & Security*, 22(1): 33–51. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14781150903487956>.

## Liite 1. Tutkimushankkeen toteuttaminen

Tutkimushankkeen tulokset perustuvat Pohjoismaiset moniammatilliset nuorten hyvinvointia edistävät ja rikoksia ehkäisevien toimintamallien arviointiin sekä toimintamalleissa työskentelevien esimiesten ja työntekijöiden haastatteluihin. Arvioitaviksi valittiin toimintamallit, jotka i) kohdistuivat nuoriin tai nuoriin aikuisiin ja ii) hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ehkäisyyn, sisältäen radikalisoitumisen ja ekstremismin sekä malleihin, joissa iii) toteutetaan moniammatillista yhteistyötä vähintään kolmen eri ammattilaisen välillä ja vähintään yksi toimijoista on poliisi. Lisäksi toimintamallin tuli olla osittain tai kokonaan rahoitettu julkisilla varoilla. Näihin kriteereihin perustuen tunnistettiin viisi toimintamallia: SSP (*Skole-Socialforvaltning-Politi*) Tanskasta, Ankkuri Suomesta, SLT (*Samordning av locale kriminalitetsforebyggende tiltak*) Norjasta ja SIG (*Sociala Insatsgrupper*) sekä SSPF (*Skola-Socialtjänst-Polis-Fritid*) Ruotsista. Toimintamalleista pyydettiin dokumentteja toimintamallien vastuuhenkilöiltä ja lisäksi tietoa haettiin internetistä. Tarkasteltavaksi valittiin yhteensä 53 erilaista dokumenttia (taulukko 11).

Taulukko 11. Dokumenttiaineisto

Dokumenttityyppi	SSP/DK	Ankkuri	SLT/NO	SSPF/SE	SIG/SE	Yht.
Suositus tai raportti	3	2	1	2	7	15
Ministeriön tai hallituksen tuottama	1	2	3	-	1	7
Sopimus tai päätös	-	-	-	-	2	2
Esite tai esitys	4	4	11	6	2	27
Artikkeli	2	-	-	-	-	2
Yht.	10	8	15	8	12	53

Dokumenttiaineiston lisäksi haastateltiin jokaisesta maasta esimies ja työntekijä (n=8). Yhteyshenkilöitä pyydettiin ehdottamaan mahdollisia haastateltavia, jotka pystyisivät täydentämään dokumentoitua aineistoa. Haastateltavat olivat poliiseja (n=3), koordinaattoreita (n=4), ja sosiaalitoimesta (n=1). Heillä oli 2,5–12 vuotta kokemusta toimintamalleissa toimimisesta ja he olivat 36–65 vuotiaita.

Saatu aineisto analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä (Graneheim and Lundman, 2004). Aineistosta tunnistettiin tavoitteen ja tutkimuskysymysten mukaisesti asiasisällöt, jotka kohdistuivat nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ehkäisyyn.





**Sisäministeriö** PL 26, 00023 Valtioneuvosto

**Inrikesministeriet** PB 26, 00023 Statsrådet

[www.intermin.fi](http://www.intermin.fi)



SISÄMINISTERIÖ  
INRIKESMINISTERIET